

ONGESORTEERDE NOTITIES

Chris Koopmans
Juli 2019

Gedachten zijn de schaduwen van onze gevoelens, altijd donkerder, leger, eenvoudiger dan deze.

F. Nietzsche

VOORWOORD

Het is tegen mijn verwachting in en ongemerkt een gewoonte geworden: bijna dagelijks een paar gedachten opschrijven. En daarna de meeste ook weer even hard schrappen, onder het oude motto: als je wat wil zeggen moet je wel wat te zeggen hebben. Uiteindelijk denk je: het kan me niet zoveel schelen of ik echt wat te zeggen heb, maar dit..zinnetje, dat wil ik gewoon onthouden. Waarvoor onthouden? Ik weet het niet. Misschien is het omdat je op mijn leeftijd (69j.) je sterfelijkheid wat meer onder ogen ziet en dan je levenslessen wat scherper wilt bekijken. Misschien zijn die zinnetjes gewoon de leerpunten van de dag, zoals je dat aan je patiënten in de kliniek vroeg. Misschien ook omdat je wat wil achterlaten voor je definitief verdwijnt, toch nog een soort postume binding met de wereld onderhouden, in het hoofd van een lezer weliswaar, maar toch. Of is het gewoon de lol in taal? Dat laatste is het zeker. En ook het plezier freewheelend in het rond denken. Niet de bestemming maar het pad is belangrijk zegt men dan. Want het brein heeft altijd honger, zei een collega ooit. Hoe het ook zij beste lezer, ik hoop dat U plezier hebt aan dit boek, ook al gaat het meestal over ernstige zaken. En vergeet svp. niet: in het allerbinnenste van de ernst zit altijd...humor!

Met veel dank aan Johan Koopmans die de tekst redigeerde en Jan Groenhart voor het fraaie omslagschilderij.

INHOUD

1	Filosofie	1
2	Psychologie	9
3	Religie	21
4	Mannen en vrouwen	27
5	Media	37
6	Waarheid en Wetenschap	41
7	Kunst	45
8	Politiek	47
9	Ouderdom en dood	57
10	Ongesorteerd Allerlei	61
11	Schrijvende dagen	67
12	Interview met de auteur	77

FILOSOFIE

Die eeuwige menselijke behoefte om te willen kijken achter de natuurlijke fenomenen (metafysica), achter de grenzen van onze kennis (transcendentie), achter de grenzen van ons bestaan (religie), dat altijd weer achter, boven, onder en binnen de dingen willen kijken (wetenschap), wat is dat? Het is een behoefte, dat is wel zeker, van een uit de hand gelopen...dier!?

*

Ik geloof in de Vrije Wil zoals ik geloof in de vrijheid die de schaker heeft om zijn stukken te verzetten. Maar je hebt wel levenslang oefening en ervaring nodig om een goed schaker te worden en....te blijven.

*

Gaan Noodzakelijkheid (causaliteit) en Contingentie (mogelijkheid, toeval) wel samen? Dan is er een noodzakelijke waarheid (determinisme) en een contingente waarheid (vrije wil). Wordt Noodzakelijkheid ontdekt door inductief denken? En wordt contingentie ontdekt als het inductief denken is uitgeput? Tsja, is dit nou een neurofilosofische vraag?

*

Toeval is het dodelijke virus voor het determinisme *en* de vrije wil. Of is het toeval God incognito?

De onderliggende logica waarmee een wetenschappelijke theorie wordt opgebouwd is zelf ook weer een theorie. Bij het falsifiëren van een theorie toetst men dus altijd (minimaal) twee theorieën. En bovenop die falsificatietoetsing komen ook nog eens de mogelijke empirische meetfouten, de methodologische fouten, de systeemfouten en de gewone rekenfouten. Ja, dat alles is het prachtige bloeiende mijnenveld waarvan een wetenschappelijke geest smult!

*

Aan het uiteinde van elk logisch systeem zit altijd een hele dikke knoop: de paradox. En een paradox betekent dat je iets over het hoofd hebt gezien!

*

Het gaat erom jezelf altijd in de sceptische twijfelmodus te houden, maar dan wel met uitsluiting van alle irrelevante twijfels. En pas op! : blijf in die twijfelmodus vooral uit de buurt van het sterk giftige oplosmiddel van die twijfel, dat wil zeggen uit de buurt van de grote verleider, de valse meester, de heilsprediker van.....metafysische-, transcendent-, religieuze-, ideologische-waarheden.

*

Het zoeken naar de Waarheid is zoeken naar Zekerheid. En het zoeken naar Zekerheid ontaard al gauw in het zoeken naar een bovenmenselijke vorm van Veilige Zekerheid: religieuze of seculiere Belief Systems. Ach, omarm toch de Onzekerheid, de Onveiligheid, de Vergankelijkheid en zoek voor je veiligheid iemand op wie je kan rekenen, tegen wiens schouder je mag uitrusten. Dat is meer dan genoeg (voor zolang het duurt).

Men vergeet nog al eens dat in elk goed debat rechten, plichten en regels gelden. Daarom beroept een slechte debater bij zijn twijfelachtige uitspraak zich maar al te graag op zijn 'recht op een standpunt' oftewel zijn zwijgrecht, terwijl hij juist dan de plicht heeft om een en ander uit te leggen. Daarom is het vermijden van spreekplicht een nederlaag en een doodzonde. Daarom is het een groot genot om goede debaters bezig te zien, hoe ze zich keurig in bochten wringen om zich aan de regels van de argumentatieleer te houden, om drogredenen te voorkomen. Een fair filosofendebaat in de tv-arena, I love it! Waarom hebben we dat niet in Nederland?

*

Een morele houding aannemen tegenover de buitenwereld is iets anders dan een moralistische houding aannemen tegenover de buitenwereld. Het eerste is: zo moet u mijn gedrag begrijpen, zeg er maar iets van. Het tweede is: zo zou u zich moeten gedragen en hou verder uw mond.

*

Als je een tegenstelling tegenkomt moet je erg oppassen en zo snel mogelijk ervoor zorgen dat je eronder weg kan kruipen, want ze zijn niet zelden vals.

*

Er is niks mis met de Rede, het verstand, zolang die maar dialectisch binnen onszelf wordt ingezet en zich debaterend tegenover anderen opstelt. Dat debat, het zgn. 'verstandige gesprek', heeft soms het karakter van een ontmoeting tussen twee in beton gegoten opvattingen, wat kan duiden op verschillende, onuitgesproken, onbewuste wereldbeelden. Een verhelderend debat kan dus niet zonder een openlijk onderzoek naar onze verborgen wereldbeelden, beliefsystemen en vooronderstellingen.

Men ontkomt niet aan vooroordelen. De een volgt de ander op, het is alleen te hopen dat het volgende vooroordeel (men noemt dat 'voortschrijdend inzicht') iets minder erg is dan de vorige.

*

De belangrijkste legitieme functie van de filosofie is m.i. een weg te wijzen naar gemoedsrust en berusting. Dat is niet een weg zoeken naar een kalme zekerheid of een rotsvaste overtuiging of mentale veiligheid, maar het pad volgen van de *optimistische*, permanente twijfel. Twijfel en nieuwsgierigheid over wat er nu weer om de volgende bocht te beleven valt.

*

Mijn goede vriend en Zen beoefenaar C.H zei wel eens lachend: 'Ach, al dat zoeken en onderzoeken, een mens hoort in zijn bed thuis'. Pas veel later heb ik begrepen wat hij daarmee bedoelde.

*

Je mag dan een zandkorrel in de geschiedenis en het universum zijn, maar dat soort valse nietigheid, dat vermoeide nihilisme of dodelijk relativisme, dat zal niemand helpen. Want zonder zandkorrels geen strand om van te genieten. Om die reden zou het gematigde en vriendelijke hedonisme van de Epicuristen in donkere tijden een grotere waardering moeten krijgen.

*

Veel gestelde vraag: wat typeert de mens? Dat hij eindeloos zichzelf probeert te begrijpen, zou ik denken.

*